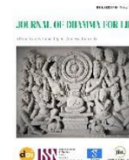

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
<https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>

Original Research Article

Public Perception in Nonthaburi towards the Compensation and Expense for the Injured Persons and Defendants in Criminal Cases Act B.E. 2544 (and its amendment (No.2) B.E. 2559)

การรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีที่มีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย
และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544
(และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559)

Ornusa Chinkrachangkit^{1*} & Jomdet Trimek^{2*}

อรอุษา ชินกระจ่างกิจ^{1*} , & จอมเดช ตริเมฆ^{2*}

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Ornusa Chinkrachangkit*

อรอุษา ชินกระจ่างกิจ
วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต
College of Leadership and Social Innovation,
Rangsit University, Thailand.
Email: ornusachin7@gmail.com

2. Jomdet Trimek

จอมเดช ตริเมฆ
วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต
College of Leadership and Social Innovation,
Rangsit University, Thailand.
Email: Jomdet.t@rsu.ac.th

คำสำคัญ:

การสร้างการรับรู้, ค่าตอบแทนผู้เสียหายใน
คดีอาญา, ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยใน
คดีอาญา, จังหวัดนนทบุรี

Keywords:

Perception, Compensation for Injured Persons
in Criminal Cases, Compensation and Expense
for Defendants in Criminal Cases, Nonthaburi

Article history:

Received: 26/12/2024
Revised: 25/04/2025
Accepted: 14/07/2025
Available online: 07/08/2025

How to Cite:

Chinkrachangkit, O. & Trimek, J. (2025). Public
Perception in Nonthaburi towards the
Compensation and Expense for the Injured
Persons and Defendants in Criminal Cases Act
B.E. 2544 (and its amendment (No.2) B.E.
2559). *Journal Dhamma for Life*, 31(3), 138-151.

ABSTRACT

The objectives of this study were to 1) examine the public perception in Nonthaburi towards the Compensation and Expense for the Injured Persons and Defendants in Criminal Cases Act B.E. 2544 (and its amendment (No.2) B.E. 2559). Data were gathered from a sample of 400 Nonthaburi residents through the use of a questionnaire. The data were then analyzed using frequency, percentage and mean, followed by hypothesis testing using t-test and one-way ANOVA with a significance level of 0.05, and 2) propose ways to enhance public awareness regarding the Compensation and Expense for the Injured Persons and Defendants in Criminal Cases Act B.E. 2544 (and its amendment (No.2) B.E. 2559) by interviewing a sample group of three individuals and performing qualitative data analysis.

The results of this study indicated that the majority of respondents were females aged 18 to 25 years, with a bachelor's degree, and employed in the public sector as government employees. Overall, their awareness level was found to be moderate. The study also revealed that participants with varying educational backgrounds and occupations had significantly different levels of awareness, with a statistical significance level of 0.05. Consequently, relevant agencies should exert effort to raise awareness by taking into account the different target groups through both projects/activities and online platforms.

ศูนย์พัฒนาระบบงานบรรณารักษ์
Thai-Journal Citation Index Centre

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีที่มีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย รวมถึงมีการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : One-Way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการสร้างการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีที่มีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) โดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน และนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-25 ปี มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่หรือพนักงานภาครัฐ โดยรวมมีระดับการรับรู้ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกันจะมีระดับการรับรู้ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สามารถวิเคราะห์และแปลผลทางสถิติได้ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเน้นการสร้างการรับรู้โดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันทั้งในรูปแบบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม และสร้างการรับรู้ในช่องทางออนไลน์

บทนำ

องค์การสหประชาชาติได้มีการประกาศรับรองสิทธิของผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายในคดีอาญาในปี ค.ศ. 1985 ขึ้น สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ. (2528). เรียกว่า “ปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม และการใช้อำนาจโดยมิชอบ” ซึ่งมีสาระสำคัญในเรื่องการคุ้มครอง ช่วยเหลือ ทดแทน และเยียวยาแก่ผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรม โดยได้กล่าวถึงรายละเอียด 4 ประการ คือ 1) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม 2) การได้รับการชดเชยการเสียหายโดยผู้กระทำผิด 3) การชดเชยความเสียหายโดยรัฐ และ 4) การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม สำหรับประเทศไทย บทบัญญัติมาตรา 245 และมาตรา 246 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่รับรองสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐของบุคคลที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่นโดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น รวมทั้งการรับรองสิทธิในการได้รับค่าทดแทนในกรณีของบุคคลซึ่งตกเป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังระหว่างการพิจารณา หากปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในคดีนั้น ว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติธรรมว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด โดยภาครัฐได้กำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประชาชนผู้ตกเป็นผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ด้วยการตราพระราชบัญญัติ

ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ขึ้น และมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญฯ ดังกล่าว ในส่วนของกระบวนการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา กระทรวงยุติธรรมได้กระจายอำนาจการพิจารณาไปยังทุกจังหวัด เพื่อให้การช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา มีความรวดเร็ว ทั้งถึง มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้นในการให้บริการประชาชน เมื่อเปรียบเทียบสถิติผู้ยื่นคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาที่เกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ กับสถิติการดำเนินคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปี 2564 และ 2565 พบว่า โดยรวมทั้งประเทศ มีผู้มายื่นคำขอรับค่าตอบแทนคิดเป็นร้อยละ 77.92 และ 94.33 ของจำนวนคดีที่เกิดขึ้นจริงตามลำดับ ขณะที่ในจังหวัดนนทบุรี กลับมีผู้ยื่นคำขอเพียงร้อยละ 59.77 และ 70.47 ตามลำดับ ซึ่งถือว่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศ (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2566) ทำให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีที่ตกเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาบางส่วน ยังไม่รับรู้หรือไม่ทราบถึงสิทธิตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) ดังนั้น จึงเห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาระดับการรับรู้ของประชาชน ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะนำไปสู่การกำหนดแนวทางและรูปแบบการสร้างการรับรู้ต่อ พ.ร.บ. ค่าตอบแทนฯ ดังกล่าวของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้

การรับรู้ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการสัมผัส การรับรู้จะมุ่งไปที่ความเข้าใจ และการแปลความหมายของสิ่งที่มากระทบอวัยวะสัมผัส ตลอดจนความสัมพันธ์ต่างๆ ของวัตถุนั้น และจะสนใจว่าเราสร้างมโนภาพภายในที่เป็นตัวแทนของวัตถุภายนอกได้แค่ไหน รวมทั้งความถูกต้องของมโนภาพนั้นด้วย นอกจากนี้การรับรู้ยังขึ้นอยู่กับข้อมูลด้านการเรียนรู้ แรงจูงใจ สิ่งแวดล้อม และบุคลิกภาพของบุคคลมากอีกด้วย (นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2539, น.60) ในขณะที่ กันยา สุวรรณแสง (2532) กล่าวว่า การรับรู้เป็นผลมาจากการที่บุคคลตีความจากประสบการณ์เดิมของตน เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้าหรือข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เกิดความสนใจ เขาก็จะเกิดความคิด การตีความ แปลความหมาย โดยอาศัยประสบการณ์ความรู้ความเชื่อ และทัศนคติที่ตนเองมีทำให้บุคคลแต่ละคนเกิดการรับรู้ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งการรับรู้ของผู้ชมจะส่งผลต่อทัศนคติของผู้ชมอย่างไรรั้น ก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการของผู้รับสารจะทำหน้าที่กลั่นกรองข่าวสาร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ วิเชียร วิทยอุดม (2547, น.101 - 103) ได้อธิบายว่าการรับรู้ของบุคคลมีความแตกต่างกัน แม้ว่าจะเห็นสิ่งเดียวกันแต่มีการรับรู้ที่แตกต่างกันได้ ขึ้นกับปัจจัยและสิ่งที่ก่อให้เกิดภาพการรับรู้ ที่ส่งผลให้การรับรู้นั้นบิดเบือนและไม่ตรงกับความเป็นจริง ปัจจัยเหล่านี้สามารถเกิดจากภายในผู้รับรู้ เป้าหมายของการรับรู้ และเนื้อหารายละเอียดของสถานการณ์ที่มีการรับรู้ ดังนี้

1) ผู้รับรู้ (Perceiver) เมื่อบุคคลมองดูเป้าหมายและพยายามแปลความหมายของสิ่งที่เห็น การแปลความหมายนั้นได้รับอิทธิพลอย่างมากจากอุปนิสัยส่วนตัวของบุคคลที่เป็นผู้รับรู้ รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับทัศนคติ แรงจูงใจ ความสนใจ ประสบการณ์ที่ผ่านมา และความคาดหวัง

2) เป้าหมายของการรับรู้ (Target) ลักษณะของเป้าหมายที่ถูกมองดูจะกระทบกับการรับรู้ของเรา เช่น คนที่ส่งเสียงดังจะได้รับการสังเกตเห็นในหมู่คนมากกว่าคนที่เงียบขรึม คนที่จะได้รับความสนใจอย่างมากหรือคนที่ไม่ได้รับความสนใจเลย ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางอารมณ์ เสียง ขนาด และองค์ประกอบอื่นๆ ของเป้าหมายที่สามารถกระทบต่อการรับรู้ได้ เพราะว่าเป้าหมายไม่ได้ถูกมองในสภาพที่แยกออกมาจากสิ่งอื่นๆ สัมพันธภาพของเป้าหมายกับปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังหรือภูมิหลัง มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของเราเช่นเดียวกับที่เรามีแนวโน้มที่จะจัดกลุ่มของสิ่งที่คล้ายกันเข้าไว้ด้วยกัน

3) สถานการณ์ของการรับรู้ (Situation) คือ สิ่งแวดล้อมในขณะที่เรามองเห็นภาพและเหตุการณ์นั้นๆ เป็นสิ่งสำคัญ ทั้งที่ผู้รับรู้หรือเป้าหมายจะเป็นสิ่งเดิมที่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง หากแต่สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป ก็จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย นอกจากสถานที่แล้ว เวลา แสง เสียง อุณหภูมิ หรือสภาวะการณ์อีกหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ล้วนเป็นองค์ประกอบในสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล

Bruner, J. S. (1957). นอกจากนี้อีกองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้บางอย่างของคน ประกอบด้วย 1) ลักษณะของสิ่งที่รับรู้ (Characteristic of Perception) ได้แก่ คุณลักษณะทางกายภาพ และความคล้ายคลึงกันของสิ่งที่รับรู้อื่นๆ 2) ลักษณะของบุคคล (Characteristics of the Person) ได้แก่ ทัศนคติ (Attitudes) อารมณ์ (Emotions) ประสบการณ์ (Experience) และความต้องการ (Need) และ 3) คุณลักษณะของสถานการณ์ (Characteristics of the Situation) ประกอบด้วย ความเครียด (Stress) และจังหวะเวลา (Timing)

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2559) ประกอบด้วย 8 หมวด 31 มาตรา ดังนี้

นิยาม/ผู้รักษาการตาม พ.ร.บ. (มาตรา 1 – 4)

หมวด 1 บททั่วไป (มาตรา 5 – 6)

หมวด 2 คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (มาตรา 7 - 14)

หมวด 3 สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (มาตรา 15 – 16)

หมวด 4 การจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา (มาตรา 17 – 19)

หมวด 5 การจ่ายทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (มาตรา 20 – 21)

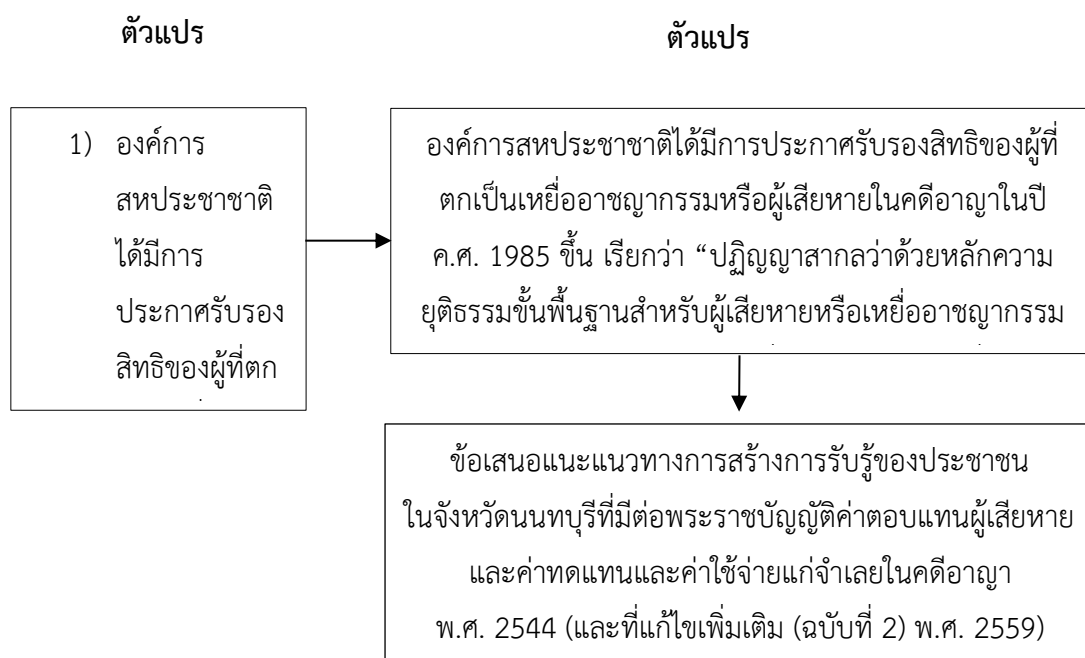
หมวด 6 การยื่นคำขอ การพิจารณาคำขอ และการอุทธรณ์ (มาตรา 22 – 25)

หมวด 7 พนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา 26 – 27)

หมวด 8 บทกำหนดโทษ (มาตรา 28 – 30) และ บทเฉพาะกาล (มาตรา 31)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีที่มีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) แตกต่างกัน โดยปัจจัยส่วนบุคคลที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีที่มีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559)
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการสร้างการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีที่มีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558) เป็นการศึกษาแบบ

ผสมผสาน (Mixed Method) โดยนำด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และตามด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) โดยมีระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) เป็นประชาชนในจังหวัดนนทบุรี และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือยอมให้ความคลาดเคลื่อนที่ได้อ้อยละ 5 ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง และในส่วนของการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 ราย ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดนนทบุรี ในฐานะเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน จำนวน 2 ราย และประชาชนที่มาใช้บริการ ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดนนทบุรี ในการขอเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558) จำนวน 1 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ส่วนที่2. การรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2559) ซึ่งจะมีประเด็นคำถาม ประกอบด้วย 1) การรู้จัก/เคยได้ยิน พ.ร.บ. ฯ 2) บททั่วไป/ความหมาย/นิยาม 3) ความหมายของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา 4) การยื่นคำขอ การพิจารณาคำขอ และการอุทธรณ์ 5) การจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา และ 6) การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา โดยลักษณะแบบสอบถามให้เลือกกว่า “รู้” หรือ “ไม่รู้”

ส่วนที่3. ข้อเสนอแนะในการสร้างการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2559) เป็นคำถามปลายเปิด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ โดยระบุคำถามดังนี้ “การสร้างการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2559) ควรมีแนวทางอย่างไร”

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยตนเอง โดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 ชุด และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ หลังจากเก็บรวบรวมแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจะนำแบบสอบถามดังกล่าวไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS Program ซึ่งประกอบด้วย

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic)

- วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย
- วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยจำแนกเป็นคะแนน ดังนี้

คะแนน	ระดับการรับรู้
0.00	ไม่รับรู้/ไม่รู้
0.01 – 0.33	รับรู้น้อย
0.34 – 0.66	รับรู้ปานกลาง
0.67 – 1.00	รับรู้มาก

2. สถิติวิเคราะห์ (Analysis Statistics)

ทดสอบสมมติฐานในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้วยการวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : One-Way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการสร้างการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.

2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.75) อยู่ในช่วงอายุ 18-25 ปี (ร้อยละ 23.50) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 39.50) และมีอาชีพเจ้าหน้าที่/พนักงานภาครัฐ (ร้อยละ 21.25)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.387 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 ซึ่งมีความน้อยกว่า 1 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งประชาชนกลุ่มตัวอย่างรู้จักหรือเคยได้ยิน พ.ร.บ. ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.778 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นการรับรู้สามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.431 การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.381 บททั่วไป/ความหมาย/นิยาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.358 และการยื่นคำขอ การพิจารณาคำขอ และการอุทธรณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.342

2. ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยนี้ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ) ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีที่มีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนในจังหวัดนนทบุรีที่มีเพศต่างกัน การรับรู้ต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.498 ซึ่งมีความมากกว่า 0.05

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนในจังหวัดนนทบุรีที่มีช่วงอายุต่างกัน การรับรู้ต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่า Sig. เท่ากับ 0.423 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนในจังหวัดนนทบุรีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การรับรู้ต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่า Sig. น้อยกว่า 0.01 ซึ่งค่าน้อยกว่า 0.05 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่ามัธยมศึกษา มีการรับรู้ที่น้อยกว่าผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีการรับรู้ที่น้อยกว่าระดับปริญญาตรี และสูงกว่าระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนในจังหวัดนนทบุรีที่มีอาชีพต่างกัน การรับรู้ต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยพบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.002 ซึ่งค่าน้อยกว่า 0.05 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ผู้ที่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีการรับรู้ที่มากกว่าผู้ที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย อาชีพรับจ้างภาคบริการ อาชีพรับจ้างทั่วไป/อาชีพอิสระ และนักเรียน/นักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ผู้ที่มีอาชีพเจ้าหน้าที่/พนักงานภาครัฐ มีการรับรู้ที่มากกว่าผู้ที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย อาชีพรับจ้างภาคอุตสาหกรรม อาชีพรับจ้างภาคบริการ อาชีพรับจ้างทั่วไป/อาชีพอิสระ และนักเรียน/นักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในประเด็นดังกล่าว สำนักงานยุติธรรมจังหวัดนนทบุรี ได้มีบทบาทในการสร้างการรับรู้ ภารกิจและงานบริการของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่ผ่านการจัดทำโครงการ/กิจกรรม และการเผยแพร่ทางเฟซบุ๊กของสำนักงาน โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการสร้างการรับรู้ ได้แก่ 1) สร้างการรับรู้ผ่านการจัดโครงการ/กิจกรรม โดยมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปตามกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ใกล้ชิดประชาชน ผู้นำชุมชน/ประชาชนทั่วไป นักเรียนนักศึกษา ผู้ต้องขัง และ 2) สร้างการรับรู้ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ เช่น Website Facebook Twitter Line TikTok เป็นต้น โดยเน้นประชาชนที่สามารถเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ง่ายโดยมีเนื้อหา (Content) ที่เน้นไปที่สาระสำคัญของ พ.ร.บ. ฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของช่องทางการยื่นคำขอ สิทธิที่ประชาชนจะได้รับเมื่อตกเป็นผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญาตามที่ระบุไว้ใน พ.ร.บ. ฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยการยกคดีหรือเหตุการณ์ที่กำลังเป็นที่สนใจในช่วงเวลานั้น โดยใช้สื่อในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เช่น คลิปวิดีโอ อินโฟกราฟิก เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. การรับรู้ในระดับปานกลางของประชาชนต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ

ผลการวิจัยที่พบว่าประชาชนในจังหวัดนนทบุรีมีระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนจำเลยในคดีอาญาอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดในกระบวนการสื่อสารเชิงนโยบาย (policy communication) และการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐที่ยังไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหากฎหมายสู่ประชาชนในลักษณะที่เข้าใจง่ายและนำไปสู่การตระหนักรู้ในเชิงลึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าประชาชนจำนวนไม่น้อยจะรับรู้หรือเคยได้ยินเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว แต่การเข้าใจในขั้นตอนปฏิบัติ เช่น การยื่นคำขอรับค่าตอบแทน การพิจารณาคำขอ และกระบวนการอุทธรณ์ ยังคงอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งชี้ให้เห็นถึง "ช่องว่างแห่งความเข้าใจ" (understanding gap) ระหว่างความรู้เชิงรับรู้ (awareness) กับความรู้เชิงปฏิบัติ (procedural knowledge) ที่มีความสำคัญต่อการใช้สิทธิในทางกฎหมายอย่างแท้จริง (Kuo et al., 2019)

ในบริบทของสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม การที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงหรือเข้าใจกลไกในการขอรับค่าตอบแทนจากรัฐได้อย่างชัดเจน ย่อมส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงความยุติธรรม (access to justice) อันเป็นหลักการพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย และอาจนำไปสู่ภาวะ "การถูกกีดกันทางสิทธิ" (rights exclusion) โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรที่มีข้อจำกัดทางการศึกษา เศรษฐฐานะ หรือโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น ภาครัฐควรพิจารณาปรับปรุงแนวทางในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยเน้นการสื่อสารที่ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สื่อรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคม เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิและใช้ประโยชน์จากกฎหมายได้อย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของนโยบายและกฎหมายที่กำหนดไว้

2. อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลต่อการรับรู้

การที่ระดับการศึกษาและอาชีพส่งผลต่อระดับการรับรู้ของประชาชนต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางสังคมกับการเข้าถึงและประมวลผลข้อมูล ซึ่งสนับสนุนแนวคิดของ McGuire (1972) ที่เสนอว่า "input factors" หรือปัจจัยภายในของผู้รับสาร เช่น ความรู้เดิม ประสบการณ์ และความสนใจเฉพาะบุคคล มีผลต่อกระบวนการรับรู้และการโน้มน้าวใจ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะหรือกฎหมายที่มีความซับซ้อน

จากมุมมองของทฤษฎี Elaboration Likelihood Model (ELM) ของ Petty และ Cacioppo (1986) บุคคลที่มีระดับการศึกษาหรือประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ โดยตรง มักจะใช้เส้นทางการประมวลผลข้อมูลแบบ "central route" ซึ่งเน้นการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาของสาร ในขณะที่กลุ่มที่มี

พื้นฐานความรู้หรือความสนใจน้อยกว่าจะพึงพา "peripheral route" ซึ่งอาศัยตัวชี้นำภายนอก เช่น ความน่าเชื่อถือของผู้พูด หรือการออกแบบการนำเสนอ มากกว่าการพิจารณาเนื้อหาหลักซึ่ง

ในบริบทของการสื่อสารนโยบายภาครัฐ เช่น กฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ การขาดความรู้พื้นฐานและความสนใจเฉพาะเรื่องของกลุ่มประชาชนบางกลุ่ม เช่น ผู้รับจ้างทั่วไป หรือนักเรียน อาจเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงและทำความเข้าใจเนื้อหาของกฎหมายได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ดังนั้น การออกแบบการสื่อสารแบบ "Tailored Communication" ที่พิจารณาลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เช่น การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สื่อรูปแบบภาพหรือวิดีโอ การเชื่อมโยงกับบริบทชีวิตประจำวัน หรือการใช้ช่องทางสื่อสารที่เข้าถึงได้จริงในแต่ละชุมชน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งผ่านข้อมูลกฎหมาย และสนับสนุนให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิของตนได้อย่างแท้จริง

ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดด้าน Public Communication และ Health Literacy ที่เน้นการลดความเหลื่อมล้ำด้านข้อมูลข่าวสาร และส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีข้อมูล (informed decision-making) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของประชาธิปไตยและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว

3. แนวทางการสื่อสารและสร้างการรับรู้ที่เหมาะสม

การสร้างการรับรู้ผ่านการจัดโครงการหรือกิจกรรมรณรงค์ รวมถึงการใช้ช่องทางสื่อออนไลน์ ถือเป็นแนวทางที่มีความเหมาะสมและทันสมัยในการสื่อสารข้อมูลสาธารณะ โดยเฉพาะในบริบทของการสร้างความเข้าใจด้านกฎหมายหรือสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน แนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (2001) ภายใต้ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคม (Social Cognitive Theory) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสื่อมีบทบาทสำคัญในการเป็นเครื่องมือสร้างแบบจำลองพฤติกรรม (modeling) กล่าวคือ บุคคลสามารถเรียนรู้พฤติกรรมหรือแนวคิดใหม่ ๆ ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นผ่านสื่อ ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาทางกฎหมายผ่าน คลิปวิดีโอ อินโฟกราฟิก หรือสื่อดิจิทัลอื่น ๆ ไม่เพียงแต่จะช่วยย่อยข้อมูลให้เข้าใจง่ายขึ้น แต่ยังสามารถดึงดูดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือทัศนคติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทของสังคมปัจจุบันที่ผู้บริโภคข้อมูลมีแนวโน้มเสพข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์เป็นหลัก

นอกจากนี้ การใช้บุคคลในระดับท้องถิ่น เช่น ผู้นำชุมชน ข้าราชการฝ่ายปกครอง หรือเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ เข้ามามีบทบาทในการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นกลยุทธ์ที่ช่วย "ลดช่องว่างทางการรับรู้" (knowledge gap) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rogers (2003) ในทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovations Theory) ที่เน้นถึงบทบาทของ "ผู้นำความคิดเห็น" (opinion leaders) ในการเป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างแหล่งข้อมูลกับประชาชน การมีส่วนร่วมของบุคคลเหล่านี้ในการเผยแพร่ข้อมูลจึงไม่เพียงเพิ่มระดับการรับรู้และความเข้าใจของประชาชนเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจในข้อมูลอีกด้วย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการยอมรับข้อมูลในระยะยาว

สรุป

ผลการศึกษารับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีที่มีต่อพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีผลต่อระดับการรับรู้ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บุคคลที่มีระดับการศึกษาและอาชีพที่ต่างกันย่อมมีระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานำไปสู่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการสร้างการรับรู้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีต่อพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวโดยเน้นการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม เช่น เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ใกล้ชิดประชาชน ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา ผู้ต้องขัง และกลุ่มผู้ใช้งานสื่อออนไลน์ โดยควรใช้ช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงง่าย มีเนื้อหาที่กระชับ เข้าใจง่าย และนำเสนอในรูปแบบที่ทันสมัย เช่น คลิปวิดีโอ อินโฟกราฟิก และสื่อออนไลน์ที่เน้นสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าใจและตระหนักถึงสิทธิของตนเองตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. สร้างการรับรู้ในประเด็นเฉพาะทางกฎหมายที่ประชาชนยังไม่เข้าใจ สิทธิในการขอรับค่าตอบแทน เมื่อไม่ได้เป็นผู้กระทำผิด, ระยะเวลาในการยื่นคำขอ (ภายใน 30 วัน), และสิทธิในการอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการนั้นจะจูงใจประเด็นที่มักเกิดความสับสนหรือไม่เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง
2. มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ กลุ่มอาชีพอิสระ, พ่อค้าแม่ค้า, แรงงานในภาคบริการหรืออุตสาหกรรม ที่อาจเข้าถึงข้อมูลด้านกฎหมายใช้ภาษาง่าย เข้าใจได้ ไม่ใช่ศัพท์กฎหมายที่ซับซ้อน
3. ส่งเสริมบทบาทของพนักงานสอบสวน เนื่องจากเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้เสียหายที่สุด จึงควรได้รับการอบรมเพิ่มเติมเรื่องหน้าที่ในการแจ้งสิทธิตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสำนักงานยุติธรรมจังหวัดและสถานีตำรวจท้องถิ่น
4. พัฒนาการสื่อสารแบบเฉพาะกลุ่ม (Customer Segmentation) วิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมและข้อจำกัดของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม เช่น การเข้าถึงเทคโนโลยี, ระดับการศึกษา, สภาพเศรษฐกิจ สื่อสารผ่านช่องทางที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม เช่น หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน สำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ชนบท
5. เสริมศักยภาพเครือข่ายในระดับชุมชน พัฒนาความรู้ให้แก่คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน และคณะกรรมการชุมชน ให้สามารถเป็น “ตัวกลาง” ในการถ่ายทอดข้อมูลให้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง

6. สร้างการรับรู้ผ่านสื่อกระแสหลักของจังหวัด เช่น สถานีวิทยุท้องถิ่น, คลิปเสียงออกอากาศตามหอกระจายข่าว, สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผ่านช่องประชาสัมพันธ์จังหวัด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเชิงลึกพฤติกรรมและรูปแบบการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ, แรงงานนอกระบบ, แรงงานข้ามชาติ หรือกลุ่มเปราะบางทางสังคมอื่น ๆ
2. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างจังหวัด เพื่อดูความแตกต่างของระดับการรับรู้และประสิทธิภาพของช่องทางสื่อสารในแต่ละพื้นที่
3. วิจัยผลกระทบของการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ต่อประสิทธิภาพในการแจ้งสิทธิ โดยเก็บข้อมูลก่อนและหลังการอบรมพนักงานสอบสวน เพื่อประเมินผลอย่างเป็นระบบ
4. พัฒนาและทดสอบเครื่องมือสร้างการรับรู้รูปแบบใหม่ เช่น แอปพลิเคชันมือถือ, เกมความรู้กฎหมาย, หรืออินโฟกราฟิกแบบโต้ตอบ

เอกสารอ้างอิง

- กันยา สุวรรณแสง (2532). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: อักษรพิทยา. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2566). *สถิติการช่วยเหลือทางการเงินผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา ประจำปีงบประมาณ 2564-2565*. สืบค้นจาก <http://www.rlpd.go.th/สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา/Content?ContentID=U1qaMJDg>.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2539). *จิตวิทยาทั่วไป PC 103*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้นจาก http://old-book.ru.ac.th/e-book/p/PC103/pc103_3.pdf.
- พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559. (วันที่ 22 สิงหาคม 2559). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 133 ตอนที่ 74 ก.
- สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ. (2528). *ปฏิญญาว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายจากอาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยมิชอบ (A/RES/40/34)*. สืบค้นจาก <https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/declaration-of-basic-principles-of-justice-for-victims-of-crime-and-abuse-of-power/>.
- วิเชียร วิทยอดม. (2547). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: วีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.
- Bandura, A. (2001). *Social cognitive theory of mass communication*. *Media Psychology*, 3(3), 265–299.
- Bruner, J. S. (1957). On perceptual readiness. *Psychological Review*, 64(2), 123–152. <https://doi.org/10.1037/h0043805>
- Kuo, L., Lin, T., & Tsai, C. (2019). *Public awareness and knowledge of legal rights: A study of awareness campaigns*. *International Journal of Law and Society*, 2(3), 55–63.

-
- McGuire, W. J. (1972). *Attitude change: The information-processing paradigm*. In C. G. McClintock (Ed.), *Experimental social psychology*, (pp. 108–141). Holt, Rinehart & Winston.
- Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1986). *Communication and persuasion: Central and peripheral routes to attitude change*. Springer-Verlag.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). Free Press.

